

NOYMAΣ

ΣΦΗΜΕΡΙΔΑ

ΤΡΟΑΛΙΤΙΚΗ-ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ-ΦΙΛΟΦΟΥΓΙΚΗ

ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ

Δ.Π.ΤΑΓΚΟΠΟΥΛΟΣ

ΧΡΟΝΟΣ Δ. | ΑΘΗΝΑ, Κυριακή 4 ΤΟΥ ΓΕΩΓ. ΕΠΟΧΗΣ 1903

| ΓΡΑΦΕΙΑ: Δρόμος Ηλεκτρού άρθρ. 1 | ΑΡΙΘ. 202

ΣΤΟ ΣΗΜΕΡΝΟ ΦΥΔΔΟ:

ΦΩΤΗΣ ΦΩΤΙΑΔΗΣ. Έπισημοτέρες μελέτες — Τὸ
Κίμηα. (τέλος).

Κ. ΘΕΟΤΟΚΗΣ. Βαιδυοὶ θυροὶ (μετάφραση ἀπὸ
τὰ Συναντητικά).

ΔΙΑΒΑΖΟΥΜΕ Η ΔΕ ΔΙΑΒΑΖΟΥΜΕ; Γνῶμες
Ψυχάρη, Ταγκόπουλον, Π. Γιαννέλουλον.

Φ. Λ. Αχιλλο.

ΝΙΚΟΣ Α. ΒΕΗΣ Σημειώματα γιὰ τὴ γλώσσα (Σο-
φοῖδης-Σουφραΐδη).

Μ. ΦΙΔΗΝΤΑΣ Μελέται (δήγημα).

Κ. ΠΑΡΟΡΙΤΗΣ. Άπλ τὴ ζωὴ τοῦ δειλιοῦ.

Α. Μ. Έσσα καὶ Ήμέραι—Ρητορική.

Δ. Π. ΤΑΓΚΟΠΟΥΛΟΣ. Νέα βιβλία — Αθροόπι-
νος Μηχανισμός.

ΜΙΚΗΣ ΜΕΓΙΣΤΕΑΣ. Διαμάρτιο.

Μ.-ΙΚΟΡΚΗ. Ο ἄνθρωπος (μεταφρ. Ζηροβίας
Παλμέρα).

Σ. Η. ΘΑΛΑΣΣΙΝΟΣ. Γράμματα ἀπὸ τὴ Σάμο—
Μαλαγάρι.

ΣΤΑΜΑΤΑΚΙΟΣ ΒΑΛΒΗΣ. Τῆς ζέσιης.

ΠΟΙΗΜΑΤΑ. Ελρήνη Δεντρικοῦ, Γιάννης Σιεφανῆς,
Βαριέτης.

Δ. Π. Τ. Φαινόμενα καὶ Πρόματα. Ο Μίχας καὶ δ
Νόμος. — Χρονογράφημα τοῦ Σταθόπουλου. —
Στάσον βρὲ Τούρκο... — Αποστολάκειο κακό —
Ἡ δημόσια. — Πυργιώτισσες ἀντιγονινναῖκες).

ΒΑΡΒΑΡΟΠΑΖΑΡΟ—Ο, ΤΙ ΘΕΛΕΤΕ — ΦΟ-
ΝΟΠΑΖΑΡΟ — ΧΩΡΙΣ ΓΡΑΜΜΑΤΟΣΗΜΟ.

ΑΧΙΑΛΟ

Delenda Carthago — Νὰ κατατραφεῖ τὴ Ρω-
μιστικὴ νά τὸ σύθημα τῶν ἔχτρων μας γιατὶ
ἀσπίσαμε ὡς Κράτος, ζούμε θμως καὶ έσαι-
λεύουμε ὡς φυλή καὶ τὴ ζωὴ μας τὴν ἀπο-
δείχνουμε κάθε τόσο, εἴτε πολεμώντας στὰ Μα-
κεδονικὰ βουνά, εἴτε προσφέροντας στὴν Πα-
τρίδα δοσο βίδος ἀποχτήσαμε δουλεύοντας στὴν
ξενιτιά, εἴτε δημιουργώντας μιὰ μαρτυρικὴ κ
ἐπική Αχιαλο.

Ζεῖ τὴ φυλή μας καὶ γι' αὐτὸς πολεμιέται
μὲ τόση λύστα απὸ Ρουμάνους καὶ Βουργάρους.
Ἄν εἰτανε φυλή σάπια, ἀν εἶχε μέστα τῆς τοῦ
θανάτου τὸ σπόρο, κανεὶς δὲ θὰν τὴν πείραζε.
Θὰν τὴν ἀφίνηνε νὰ σήσησι ἥσυχα ἥσυχα· κι
ἄντις νὰν τὴν πολεμοῦνε μὲ φωτιά καὶ μὲ μα-
χαίρι, καθὼς στὴν Αχιαλο, θὰν τῆς τοιμάζανε
τὰ σάβανά της καὶ θὰ παίρνανε στὰ δολοφόνω
χέρια τὰ ταφοκέρια τῆς. Τοὺς ζωτανοὺς πολε-
μοῦνε τοὺς φέριους τοὺς κλαῖνε καὶ τοὺς συμ-
πονοῦν.

Οι Βουργάροι μὲ τὴν κατατροφὴ τῆς Α-
χιαλος καρφώσανε ἔνα ἀστρο ἀκόμα πεντάφωτο
στὸν εύρανθ τῆς Ρωμιστικῆς, καὶ τὸ πατριωτικὸ
φέρσιμο τοῦ Μητροπολίτη Γεωργιάδη ἀνέβασε
πάλι τὴν ἐκκλησιά μας, ποὺ τὴν εἶχε ρήξει τόσο

ΛΟΓΙΑ ΚΑΙ ΚΑΜΠΑΝΕΣ

Κῦμα! Ούτε τώρα στὴ μεγάλη καταστροφὴ δὲ φάνηκε ὁ ὀγειρεμένος ΕΝΑΣ ποὺ δλοι
τοὺς λαχταροῦμε, ποὺ σὰ Μεσσία χρόνια καὶ καιδοὺς τὸν καρτεροῦμε νὰ μᾶς μιλήσει τὴν ἀλή-
θεια, νὰ μᾶς ξυπνήσει ἀπὸ τὸν ἀτιμωτικὸ λήθαργο, νὰ μᾶς τραβήξει ἀπὸ τὸν ἀντιεθνικὸ καὶ
προδοτικὸ βούδρο ποὺ κυλιόμαστε. Κῦμα, ούτε τώρα δὲ φάνηκε ὁ ΕΝΑΣ δ ἄγνος καὶ δ ἡθι-
κός, δ ὅντας δλογος καὶ γυαντόχεος, ποὺ μὲ τὸ λόγο καὶ μὲ τὴ γροθιὰ θὰ μᾶς ἐσπρωχνε
μπροστά, νὰ νιώσουμε τί εἴμαστε καὶ νὰν τὸ καλοχωνέψουμε τί πρέπει νὰ κάμουμε, ἀ δέλουμε
ἀπὸ ρέμπελο ἀσκέρι νὰ γένουμε Κράτος σοβαρὸ καὶ δινατό.

Μιλήσανε ωγήροες στὸ προχτεσινὸ συλλαλητήριο δ κ. Πανλόπονιος, δ κ. Αραστασό-
πουλος, δ κ. Α. καὶ δ κ. Β. καὶ δ κ. Δῆμερ μαζί. Μὰ τοὺς ἵιους ωγήροες τοὺς ἀκούσαμε
καὶ προχτές, σὲ ἐκλογικὰ συλλαλητήρια. Ό κ. Πανλόπονιος καὶ τότε, καθὼς καὶ προχτές, μᾶς
μίλησε γιὰ τὴν «κινδυνεύονταν Πατρίδα» καὶ γιὰ «αὐλικὲς μηχανορραφίες» καὶ γιὰ χίλιες τόσες
Ρωμαϊκὲς ἀγδίες δ κ. Αραστασόπουλος τὸ ἴδιο τὸ ἴδιο κι δ. Α. κι δ. Β. κι δ. Δ. κι
δ. Δῆμερ. Ούτε τὰ πρόσωπα ούτε τὰ λόγια ἀλλάξανε. Κι δυως εἶχαν ἀλλάξει τρομαχτικὰ τὰ
πρόσωπα. Καὶ μὰ τέτια ἀλλαγὴ δὲν τῆς ἀξέρει νὰ μπλαστρωθεῖ μὲ Πανλόπονικα καὶ μὲ Αρα-
στασόπουλικα λόγια.

Χρειαζόταν δ ΕΝΑΣ. Κι δυο δ ΕΝΑΣ αὐτὸς δὲν ἔρχεται, μὴν περιμένετε τίποτα. Μὲ
κούφια λόγια καὶ μὲ καμπάνες ποὺ νὰ χτυπάνε λυπητερὰ ούτε δ Βούργαρος νικείται ούτε δ
Ρωμίδος σώζεται.

Ο «ΝΟΥΜΑΣ»

χαμηλὰ δ φαρισαῖτιμδες κι δ κοματισμδες, στὴν
ὑπέρλαμπρη ἐποχὴ τοῦ Γρηγόριου καὶ τοῦ
Γερμανοῦ. Νὰ μᾶς φτιάξουν κι ἀλλή Αχι-
αλο οἱ Βουργάροι, νὰ μᾶς φτιάξουνε κι ἀλ-
λούς Γεωργιαδῆδες. Ή Ρωμιστικὴ δὲ θὰ λι-
γύσει τὰ γόνατά της· ή Ρωμιστικὴ δυο πιδ
δυνατὰ πολεμήθηκε ίσαμε τώρα, τόσο πιδ πολὺ
ἀναδείχτηκε. Αὐτὸ δέρει τὴ Ιστορία, καὶ συφέρο
τους εἶναι νὰ μὴν περιφρονοῦνε τόσο τὴν ιστορία
οι δυχτροί μας.

Καιρὸς δυως πιὰ νὰ πάψουμε νὰν τὴν πολε-
μοῦμε μὲ τόση λύστα τὴ Ρωμιστικὴ κ ἐμεῖς οἱ
Ἐλληνο—Βουργάροι, οἱ λεύτεροι δηλ. Π.ωμοί,
οἱ αἰσχροὶ ραγιάδες τοῦ Κοματισμοῦ καὶ τοῦ
Ρουσφετιοῦ. Καιρὸς νὰ καθαρίσουμε τὰ χέρια
μᾶς ἀπὸ κάθε λέρα κοματικὰ καὶ νὰν τὸ ἀπλώ-
σουμε ἀγνὰ καὶ δλοκάθηρα στὴ Ρωμιστικὴ.
Σώνει πιὰ, ἀρκετὰ δργιάσαμε. Ή ἀτιμη ἐσωτε-
ρικὴ πολιτεία μᾶς καὶ η διακονιάρικη ἔξωτερικὴ
πολιτικὴ μᾶς σπρώξανε τὰ πρόσωπα ίσαμε δῶ
καὶ θὰν τὰ σπρώξουν ἀκόμα περστέρο. «Ἀρ-
χαὶ ωδίνων» εἰν ἀυτὲς, νὰν τὸ νιώσουμε. Ο
μεγάλος κίντυνος ἔρχεται δὲν ἥρθε ἀκόμα. Καὶ
μεῖς ούτε ἐτοιμαστήκαμε, μᾶς ούτε δείχνουμε
πῶς ἔχουμε σκοπὸ νὰ ἐτοιμαστοῦμε γιὰ νὰν τὸν
ἀντικρύστουμε.

Ἀπὸ τὸ Βασιλεῖα μᾶς ίσαμε τὸν τελευταῖο
χαμάλη, καιρὸς νὰν τὸ νιώσουμε αὐτό. Αλ-
λιώτικα δὲ μᾶς ἀξίζει τὴ Αχιαλο καὶ πολὺ καλά
θὰ κάνουν οἱ δικοὶ μᾶς, ποὺ ζούν. ἀνάμεσας σὲ
τέτια θεριά, νὰ φορέσουν τὸ Βουργάρικο καλ-
πάκι η νὰ γίνουνε Ρουμάνοι γιὰ νὰ σώσουν τὸ

βιό τους καὶ τὸ τομάρι τους. Γιατὶ τὴ Ρωμι-
σύνη, νὰν τὸ ξέρετε, δὲ θὰν τὴν πνίξει ούτε δ
Ρουμάνος, ούτε δ Βούργαρος. Θὰ τὴν πνίξει δ
λεύτερος Ρωμιός.

Φ. Λ.

ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΕΣ ΜΕΛΕΤΕΣ

ΤΟ ΚΛΙΜΑ

(Η ἀρχὴ του στὸ περασμένο φύλλο)

Ἄλαζοντας θε δ ἀράς ἀλάξει καὶ τὸ ποσὸ^{της}
τηνερατμίδας ποὺ μπορεῖ νὰ χωρέσει. Αναμεταξεὶ^{τηνερατμίδα} τηνερατμίδα ποὺ χωρεῖ ἐνα κυβικὸ ἐκατοστὸ τοῦ
μέτρου, οἱ μιὰ τάδε στιγμὴ καὶ τὸ ποσὸ ποὺ τὸ
κιβ. ε.κ.τ.μ. θὰ χωροῦσε ἐν τὴνερατμίδας χορτασμένο νε-
ρατμίδα στὴν ἴδια θε, ὑπάρχει μιὰ ἀναλογία ποὺ
τὴν ὄντας τηνερατμίδας υγρομετρικὴ στάση. Χορτασμένο η κα-
ρεσμένο θὰ πούμε τὸν ἀέρα, δταν είναι φορτωμένος
μὲ τόση νερατμίδας ώστε δὲ μπορεῖ νὰ σηκώσει παρα-
πάνω κ είναι πγιὰ ἐτοιμος νὰ τὴν ἀφίσει νὰ πέσει
τὲ βροχή, χιόνι κτλ.

Ἐνα κλίμα τὸ λένε πολὺ υγρὸ δταν ἔχει στάση
υγρομετρικὴ μεταξεὶ 90 0)0 καὶ 100 0)0.

Τγρὸ δταν μεταξεὶ 90 0)0 καὶ 95 0)0.

Ἐφε δταν μεταξεὶ 75 0)0 καὶ 55 0)0.

πολὺ ξερὸ μεταξεὶ 55 0)0 καὶ 0 0)0.

Εἴπαμε πώς δέρας είναι διαθερμαντός. "Αν είται κατάξερος ἡ ζέστη θὰ τὸν περνοῦσε δίχως νὰ σταματήσει.

"Η νερατμίδα κρατεῖ τὴν ζέστη καὶ μποδίζει ἐτοι τὸ ὑπερβολικὸ ζέσταμα στὴν ἀπανωσιὰ τῆς γῆς, ὅσο βαστᾶ ἡ ἀχτιδούλια, καὶ τὸ γρήγορο καὶ ὑπερβολικὸ κρύωμα τὴν νύχτα, ὅταν ὁ ἔρχεται, ἀνεμπόδιστη πγιὰ μετὰ τὸ ἡλιοβασίλεμα, ἡ ἀχτιδούλια τῆς γῆς πρὸς τὰ οὐράνια. Ἀφτὸ γίνεται στὶς ἀμοσκέπαστες καὶ ἡλιοπυρομένες ἐρημίες. "Η νοτίδα λοιπὸν είναι ἔνας μεγάλος κανονιστὴς τῆς θερμοκρασίας ἀνάλαφρο, ἀχνούφαντο βέλο γιὰ τὴν γῆ, γιὰ τὰ φυτὰ, γιὰ τὰ ζῶα. Μὲ τὶς ἀλαγές της ἀλαζεῖ κι ἡ ξεχυση που γίνεται ἀπὸ τὸ δέρμα καὶ τὰ πνευμόνια μας.

Οἱ περάτες ποὺ εἴπαμε παραπάνου, φυσοῦνε διάπλατα καὶ ταχτικὰ στοὺς ώκεανούς. Στὶς μεγάλες στεριὲς τοπικὰ ἴδιαίτερα φέρνουνε μεγάλες ἀλαγές. Σῆς Ἀσίας τὰ ἰσωτερικά, στὰ μεγάλα ἀψηλὰ τῆς ὥμαλια (δροπέδια), τὸ καλοκαΐρι δέρας ζεσταίνεται, ἀριάνει, σηκώνεται ἀψηλά, κι ἀπὸ παντοῦ φυσοῦνε κατὰ κεῖ ἀέριδες. "Ετοι ἔρχουνται στὰ μέρη μας οἱ καλοκαΐρινοι δυτικοὶ ἀνεμοί ποὺ μᾶς δροσίζουνε τὸ χειμώνα μᾶς ἔρχουνται ἀπὸ κεῖ κατάψυχροι ἀνεμοί. Εἴδαμε πώς τὰ δυτικὰ τῆς Ἐβρώπης κατάγιαλα, ζεσταίνουνται τὸ χειμώνα ἀπὸ τὸ γκολφτρίμ. τὸ καλοκαΐρι πάλε λυώνονται οἱ πάγοι κατεβαίνουνε ἀπὸ τοὺς πόλους κρύα ρέματα ποὺ δροσίζουνε.

Στὶς μεσόγιες θάλασσες τριγύρω ἔχουμε καθημερινές ἀλαγές στὴν ζέστη, στὴν ύγρασια, στοὺς ἀνεμούς. Μὲ τὸ ἡλιοσήκωμα ἔρχεται ἡ ἄνιση ζεστασιὰ γῆς καὶ θάλασσας. "Η ἀνισθερμιὰ κορυφώνεται στὶς ἀπομετημεριανὲς ὥρες. Τότες ἔρχεται ὁ ἀνεμος νὰ φυσᾷ ἀπὸ τὴν θάλασσα πρὸς στὴν στεριά, (μελτέμι). Πρὸς τὸ βράδυ πέφτει σιγὰ σιγά. Μετὰ τὸ ἡλιοβασίλεμα ἀχτιδούλονται ἡ γῆ γοργὰ πρὸς τὰ οὐράνια, φυγούνεται ἡ ἀπανωσιὰ της. Στὴ θάλασσα πάλε ποὺ ἔχει βαθιὰ ζεσταθεῖ τὴν μέρα, δλούνει ζεστὰ νεροστρώματα ἀνεβαίνουνε στὴν ἔψη καὶ κρατοῦνται τ' ἀποτάνω ἀεροστρώματα θερμά. "Ετοι δέρας τὴν νύχτα στρέφει τὸ φύσημα του ἀπὸ τὴν στεριά πρὸς τὴν θάλασσα. "Η ἀνισθερμιὰ γῆς καὶ θάλασσας ὄντας μικρότερη τὴν νύχτα παρὰ τὴν μέρα καὶ τὸ υγκτερινὸ ἀεράκι γίνεται πγιὸ ἀλαφρὸ ἀπὸ τῆς μέρας τὸ δυνατὸ ἀνεμο.

"Οταν δέρανος είναι συνεροσκέπαστος ἀχτιδούλια κι ἀντιβολικὰ λιγοστέοντες, οἱ ἀνισθερμιές σιάζουνε, οἱ ἀνεμοί κατασαλαγιάζουνε.

"Ανάλογα φαινόμενα παρουσιάζουνε καὶ στὶς στεριὲς διὸ γειτονικές ἄνισα ζεσταζόμενες ἐπιφάνιες, βουνό καὶ κάμπος πλαί πλαί. "Οσο μὲ τὸ ἡλιοσήκωμα ζεσταίνουνται τὰ κορφοθύνια νωρίτερα καὶ γληγορότερα, τόσο ἀνεβάνει ἀπὸ κάτω δέρας. Μετὰ τὸ ἡλιοβασίλεμα ἔρχεται ἀψηλὰ στὸ βουνό ἡ ἀχτιδούλια τῆς γῆς γοργὴ πρὸς τὰ οὐράνια· ἡ ἀεροφορὰ στρέφει κατακαμπὶς. Ψυχρὸς δέρας κατεβαίνει ἀπὸ τὶς βουνοκορφὲς πρὸς τὸν κάμπο, θερμὸς ἀνεβαίνει ἀπὸ κάτω κι ἔτοι σὲ μερικὰ μέρη θὰ διεῖς σπίτια στὶς βουνοπλαγίες θερμότερα τὴν νύχτα παρὰ στὸν κάμπο. "Αν τυχὸν οἱ ἀνεμοί ἀφτοὶ στὰ μέρη μας δὲν ἔχουνε γενικὰ ὄντατα δοσμένα ἀπὸ τοὺς βουνίσιους μας, θὰ μποροῦσε ἵσως νὰ ὄντατα: κανένας, ἀνεβάτη ἡ καμπιὰ τὸν πρῶτο, κατεβάτη ἡ βουνῆσιο τὸ δέφτερο.

Μεγάλα ἀψηλὰ δμάλια ἔχουνε ὑπερβολικὴ ζέστη τὴν μέρα, ὑπερβολικὸ κρύο τὴν νύχτα, ὑπερβολικὸ κρύο τὸν χειμῶνα. Στὰ μεγάλα χαμηλὰ δμάλια είναι τὸ κλίμα πολὺ διαφορετικὸ ἀναλογία τὸ ἡλιασμα, ἀναλογία τὴν προφύλαξη ποὺ ἔχουνε ἀπὸ βουνοσειρὲς, εἴτε δίχως σκέπη μένουνε ἀνεμόδαρτα.

"Ανεμοὶ περιοδικοὶ ἀπὸ μακριὰ ἔρχαμενοι είναι

στὰ μέρη μας τὰ χαμψίνια, ποὺ θὰ πεῖ πενηνταμέρτες. Στὴν Ἰταλία δὲ Σιράκους ἀπὸ τὴν Σαχάρα, δὲ Μιστράλης δυτικὸς, στεγνὸς, δυνατὸς ἀνεμος στὰ νοτινὰ τῆς Γαλλίας.

Σ' ἀέναν κλίνηση κι ἀλαγὴ βρίσκεται δέρατμίδα στὴν ἀτμόσφαιρα. Θάτυχε νὰ διεῖς τὸ καλοκαΐρι πρῷ πρῶ πρῶ σὲ βουναλέκι κοντινὸ νὰ κάθεται ἀνάλαφρο συνεφάκι, σὰ βελουδένια πάχυνη. Ὁσο σηκώνεται δὲ τὸ ἡλιος τὸ συνεφάκι ἀρηταίνει, σκορπά, χάνεται. "Η νερατμίδα ἀπὸ τὴν ψύχρα τῆς υγκτερινῆς ἀντιβολοῦ; ἔκει ἀπάνω πυκνωμένη σ' ἀφρὸ ἀχνῆς διαλύθηκε πάλε σ' ἀφαντηρή νοτίδα στοῦ ἡλίου τὶς πρῶτες θερμὲς ἀχτίδες. "Άλλες φορὲς θὰ εἰδες τὸν οὐρανὸ καθαρὸ καὶ διάφανο πρῷ πρῶ νὰ μαζεύει στὸ ἡλιοσήκωμα συνεφάκια. "Ο ζεστὸς ύγρος δέρας ἀνεβαίνονται ἀπὸ κάτω κρυώνει ἔκει ἀπάνω κι ἡ νερατμίδα του πυκνωνώνται σὲ φουσκαλίδες. "Άφτα τὸ δρατὰ φαινόμενα σοῦ δίνουνε μιὰ ἰδέα τοῦ τὸ γίνεται: ἀνελδοτα κι ἀνιώθητα, στὴν ἀερόσφαιρα μέσα μὲ τὴν νερατμίδα τὴν κένην πύκνωση καὶ ξέχυσην. "Οταν δὲ τὸν ύγρος δέρας ἔρχεται ἀπὸ μέρη ζεστά, οἱ σταλαματίες είναι μικρές, η βροχὴ είναι στρωτὴ καὶ βαστᾷ. "Οταν πάλε δέρας δὲ φορτωμένος τὴν νερατμίδα ἔρχεται ἀπὸ ψύχρα μέρη, ὅταν λ. χ. τὸ ἀερόρεμα τὸ πολικὸ χύνεται κατὰ τὰ ἰσημερινὰ, τὸ βροχὴ γίνεται ἀριά, μὲ χοντροὺς κόμπους, δρυμητική, καὶ περαστική—ταραχή—μὲ συνακόλουθα ἀστραπόβροντα, ἀστροπελέκια, μεγάλα καὶ ξαφνικὰ πηδήματα στὴν ἀτμόσφαιρικὴ ἡλεκτροτονιὰ κτλ.

Στὴν Ἐβρώπη τὰ περίγιαλα τοῦ ώκεανοῦ είναι πολύβροχα ἔσαιτιας τοῦ γκολφτρίμ. (κορφόρεμα) καὶ τὸν θερμὴν νοτίδα φορτωμένο δέρα ποὺ φέρνει ἀπὸ πάνω του. Τὰ παραμέτα λιγόβροχα. Στὶς μεγάλες στεριὲς οἱ ἀψηλὲς βουνοσειρὲς είναι σὰ συνεφοπήτες. Στὸ βρινὸν τὸ δικό μας τὸ μισόσφαιρο λ. χ. τὸ ρέμα τοῦ ἀπάνω περάτη ἔρχεται καὶ κρυώνει στὶς πγιὸ ἀψηλὲς βουνοπλαγίες ποὺ βλέπουνε κατὰ τὸ νότο. "Ετοι στὰ Ἰμαλάγια ἔχουνε ἀπὸ τὴν νοτινὴ πλεύρα, τὶς μεγαλύτερες βροχὲς τοῦ κόσμου (ώς 15 μέτρα τὸ χρόνο). "Απὸ τὴν ἀντιθετηρ, τὴν βορινὴ σκεδὸν καθόλου βροχή.

"Οταν δὲ τὸν θερμοκρασίκ στὸ πύνεο πέσει κάτω ἀπὸ τὸ μηδενικὸ δέρατμίδα πάντες σὲ χιόνι, κι ἀφτὸ μέρη ἔρχεται κάτω χιόνι, χιονύρεο η βροχή.

Πολὺ σημαίνει γιὰ ἔναν τόπο κατὰ ποὺ είναι στρεμένος· ἀν βλέπει κατὰ τὴν ἀνατολή, κατὰ τὴν δύση, κατὰ τὸ βοριά, κατὰ τὴν νοτιά· δὲν είναι σκέπης ἡ ἀνοιχτὸς ἡ ἀνεμόδαρτος.

Πολὺ σημαίνει καὶ τὸ τὸ ἀδαφός ἔχει δέ τόπος. Κατὰ τὴν σύνταση του κρατεῖ ἡ ἀφίνει τὸ νερὸ καὶ στραγγά. "Υπάρχουνε μέρη (Γένουα, Καρπό) δύον σὲ κι ἔτοι βρέχει στὴν στιγμὴ στεγνώνει τὸ χῶμα. "Η γλίνα (χρυγίλος) κρατεῖ λ. χ. πολὺ νερὸ, μὲ πάνει στὴν ἐπιφάνια γληγορὰ τοίπα, κι ἡ ύγρασια μένει στὸ βθύος. Χώματα ἀμουδερὰ καὶ χαλικωτὰ στραγγοῦνε γληγορά. Μεγάλη ἐπιδραστὴ ἔχει καὶ ντυσιά, κι φυτωτικά, ἀν δηλ. τὸ ἀδαφός είναι δεντροφορεμένο η σκεπασμένο χαμόδεντρα η χορτάρι, ἀν ἔχει βάλτους, βούρκους, στεκάμενα νερὰ κτλ.

Στὸ ἀδαφός τὸ δασωμένο καγονίζεται δὲ καϊρός. "Αχτιδούλια καὶ ξάχνηση, φωτοβολικὰ καὶ λιοπύρι μετριαίζουνται. Τὴν νύχτα δέρας μέσ' τὸ δάσος δὲν κρυώνεις ἔτοι γληγορὰ δύος στὰ γυμνά. Τὸ χειμώνα κρατεῖ τὸ δάσος ζεστη, τὸ καλοκαΐρι δροσιά. Τὰ ύγρα κατεβαίσματα, βροχή, χιόνι στὸν τόπο τὸ

δασωμένο γίνουνται συχνὰ καὶ κανονικά. "Η ζωντανὴ δενδροσκεπτὴ καθαρίζει τὸν ἀέρα καὶ προφυλάγει τὸ μέρος ἀπὸ δυνατούς ανέμους, τοπικούς η μακρινούς. Οἱ πηγὲς δίνουνε νερὰ καὶ καλόπιοτα, ἀλαφρὰ, χωνευτικά, διευρητικά.

"Απὸ τὰ μεγάλα κακὰ ποὺ μᾶς γενίκανε ἀπὸ μιὰ κάπια σημαντικὴ θρησκεία ἔνα είναι καὶ συστηματικὴ καταστροφὴ ποὺ ἔκαμε στὰ δάσον γιὰ νὰ διώξει ἀπὸ καὶ μέσα μὲ τὸ τσεκούρι θεότητες ισχιοφύλαχτες, ἀξέχαστες δασοφυλάχτρες.

"Ως τόσο ἀνάγκη νὰ σταθοῦμε. Τὰ καθέκαστα τοῦ καϊροῦ καὶ τὸν κατεμάτων τελειωμό δὲν ἔχουνε καὶ ἔτοι ἔφοιλα μετεωρολόγος δὲ γίνεται κανένας.

Είναι ἔρχεται δυνατὸ νὰ ξεχωρίσουμε καὶ δμαδιάσουμε τὰ κλίματα ἔτοι ποὺ νὰ μποροῦμε ἀπὸ λίγα χαραχτηριστικὰ νὰ διαλέγουμε τὸ κλίμα; Δύσκολο πολὺ ἔτοι πράμα.

"Ο Alexander von Humboldt ποὺ κατάστησε τὴν ἐπιστημονικὴ κλιματολογία, πρότινε νὰ ἔνωσουμε στοὺς χάρτες ἀπάνω τοὺς τόπους ποὺ ἔχουνε τὴν ἔδια μέση, θερμοκρασία μὲ γραμμές ισοθερμιδες δύος τὶς λένε. Τὴν ἔδια μέση Θε τὴν χειμωνιάτικη καὶ τὴν καλοκαιριανὴ τὴν δείχνουνε ἀνάλογες γραμμὲς ισοχειμωνιδες καὶ ισοθερμιδες.

"Μὰ καὶ ἔρτη δέ τατάξει πολὺ δὲ μᾶς ἔφοιλύνεις. "Ας πούμε διὸ τόποι ἔχουνε τὴν ἔδια μέση Θε. "Άφτο δέλει νὰ πεῖ πὼν ἡ ζέστη ποὺ παίρνουνε οἱ διὸ ἀφτοὶ τόποι, σὲ μιὰ σειρὰ χρόνια (10,20, 30 γιατὶ δέσποι περισσότερα τὰ χρόνια τόσο σωστότερος δέσποις δρός) είναι τόση σὰ νὰ ἔδειχνε τὸ θερμόμετρο δλα ςχρόνια μέρα νύχτα 15ο. Μ' ἀφτὸ δέλως δὲ μαθαίνουμε πῶς μοιράζεται ἡ ζεστὴ ἀπὸ τὴν μέρα στὴν νύχτα, ἀπὸ τὴν μιὰ μέρα στὴν ἡλιο, ἀπὸ τὴν μέρη νύχτα καὶ ἀφτὸ τὸ χρόνια στὸν ἡλιο. Μὰ καὶ ἀφτὸ δὲν τὰ ξέρχεις δὲ θὰ μᾶς ὀφελο

περίοδες ἀφτές βρήκανε πώς ἀνεβάνουν καὶ κατεβαίνουν τὰ νερά τῆς Καστίας θάλασσας. Ή λίμνη ἀφτέ μὴν ἔχοντας ποὺ νὰ ξεχύνει τὰ νερά της, μιάζει ἔνα φυσικό, γιγαντένιο βροχόμετρο. Δὲ θυμίζουν ἀράγες οἱ περίοδες ἀφτές, τὸ ιστορικὸ διετροποῦ Φαραὼ μὲ τὶς 7 κ' 7 ἀγελάδες καὶ τὴν ἐξήγησην ποὺ ἔδωσε ὁ Ἰωσήφ;

Ἄρτο τέλος ποὺ λέμε καὶ στάση δὲν ἔχει. Κυλαὶ σὲ ἀνένη ροή, βρίσκεται σὲ ἀδιάκοπο γίνε. Ο προσεχτικὸς ἀναγνώστης θὰ κατέλαβε πώς ἀφτὸ δὲν θελήσκει νὰ δεῖξουμε δᾶ. Οἱ λίγες ἀφτές γραμμές ἀλλο σκοπὸ δὲν εἶχανε.

Ἀνάλυση τέλια γιὰ τὸν καιρὸ καὶ γιὰ τὰ κλιματικὰ θ' ἀποκτοῦσε βιβλιο ἀλάκαιρο.

Τὶ ἐπιροή ἔχει τὸ κλίμα στὸν ἄνθρωπο, στὶς ἀθρώπινες διαδέσεις, ἵστις φυλὲς θὰ χρειαζούνταν εἰδιαίτερη ἀράγες γιὰ νὰ τὸ δεῖξει.

Τὶ ἐπίδραση ἔχει στὸν ζερωπό θὰ τὸ διούμε σ' ἕνα κλλο μέρος.

Ιούλιο, 1906.

ΦΩΤΗΣ ΦΩΤΙΑΔΗΣ τα ρός.

ΒΑΙΔΙΚΟΣ ΥΜΝΟΣ ΣΤΟ ΒΑΡΟΥΝΑ

(Πγβ. 5. 83.)

Γριος μαγάδος καὶ γλυκός καὶ τρίσειδος θὰ φέλαις
Τὸ βασιλῆ τε, Βάρουνγ τὸν πολυκκουσμένον,
Ποὺ γιὰ τὸν "Ηλιον ἀπλωτε τὴ Γῆς, κιθώνες δ σφίγτης"
Ἐνα τομάρι δαμαλιού τάπλωνε τεντωμένο,
Κ' ἔστησε τὸ στερώμα πάνυσθι ἀπὸ τὰ δάση,
Κ' ἔδωκε γνώση στὲς καρδίες, γάλα στὲς αγγλίδες,
Ποργότη στάτια κ' ἔβλεψε στὸν ούρων τὸν "Ηλιο,
Τὴ στιά στὸν κόρφο τὸν νερῶν, τὸ Σώμα στὶς χράκιες. (1)

Καὶ τὸ πινάρι τῶν γνεφιῶν ἀνάποδα γυρρένο
Ο βασιλῆς δ Βάρουνας τῶν ζωνενῶν δ ἀρέντης
Απόλους στὸν ούρων, στὴ γῆς καὶ στὸν ἀέρα.
Ποτίζει ἀφτές τοὺς κότους τοὺς καὶ τὰ σπερτά δ δροχή τοῦ

Βρέχει τὰ χώματα τῆς γῆς, βρέχει καὶ τὸν ἄέρα,

Σὲν τάρκεγμα τῶν σύγνεφων δ βασιλῆς; ποδάσει,

Καὶ τότες ντύνει τὸ βουνά κατάμαυρη κατάχνια.

Ποὺ οἱ δυναμόδεροι ησωες, οἱ Ἀνέμοι, τήνε λυώνουν.

Καὶ τοῦ θεοῦ τοῦ Βάρουνα τοῦ πολυκκουσμένου

Τὸ θέμα τὸ τεράστιο τῶρα θὰ ξεφωνήσω :

Στεκάμενος στὸν ούρων μετράει τὰ κατατάπια

Τὴ γῆς, δούνεις ἀπέρχεται, κ' ἔχει τὸν "ἄλιο μάτρο.

Καὶ τοῦ σοφώτατου θεοῦ τάλλο μαγάδο θάμα

Κανένας δὲν ἔτολμεται τὰ τὸ κατηγορήσει :

Χύνονται σ' ἔνα πέλαγο τάστραφτερά ποτέμέναι

Μὰ τὰ νερά τῆς θάλασσας ποτὲ δὲν ξεχειλάνει

Κι' ἐν ίσως-κάποτες ἐμάς φίλον ἀγαπημένον,

Ποὺ μᾶς ἀγάπησε κι' ἀφτές, δὲν τὸν ἀδερφό μας

"Η γέτονα, δὲν σύντροφον δὲν καὶ δέν τέλεα ξένον,

"Ω Βάρουνα, ἀδικήσαμε, συχώρεσε τὸ σφύλωμα.

Κι' ἐν ίσως-ἀπτήσαμε, σὲν πλήγετες στὸ πκιγνίδι,

Κι' ἐν δίκαιος νὰ τὸ ξέρουμε, κι' ἐν μὲ τὴ θέλησή μας,

"Ω Βάρουνα, κατάλυτε τές ἀμφοτίες μας δὲς,

Καὶ θάμαστε καντοτεινὰ μὲ σένα φιλιωμένοις.

(1) Σύμμας ἔδω δὲν εἶναι τὸ πού ποὺ ξεπατήσαμε στὸν

ἄλλον δικαιο, ἀλλὰ ἀφτὸ τὸ φυτὸ τῆς Ἀσκληπιεῖς. Σπιά

μέσα σὲ νερὰ εἶναι δὲν ἔλογα τῆς ἀστραπῆς.

K. ΘΕΟΤΟΚΗΣ

ΔΙΑΒΑΖΟΥΜΕ Η ΔΕ ΔΙΑΒΑΖΟΥΜΕ

Στὸ τελευταῖο φυλλάδιο τοὺς τὰ «Ιαναθήναια» ἀρχίζουν νὰ δημοσιεύουν τὶς ἀπάντησες ποὺ τοὺς στελλανε πολλοὶ στὸ ρώτημα τοὺς «δὲ διαβάζουμε δὲ δικαιούμενοι», Απὸ τὶς ἀπάντησες αὐτές ξανατυπώνουμε καὶ μετὶ μερικὲς γιατὶ θαρροῦμε τὸ ζήτημα σπουδαῖο καὶ διξιο νὰ μελετηθεῖ πλατιά καὶ στιχαστικά.

Στὸ πρῶτο ρώτημα σας, δηλαδή σὲ τὸ βιβλίο καὶ τὸ περιοδικὸ βίβλουνται σὲ κρίσιμη κατάσταση στὴν Ελλάδα, μοῦ εἶναι κάπως δύσκολο νέπαντήσω.

Ἄφτὰ ἐσεῖς ἔκει κάτω θὰ τὰ ξέρετε καλάτερα. Παρατηρῶ μονάχα πώς τὸ ρώτημα σᾶς τιμᾷ διποιος βράχει περιοδικό, συνηθίζει καὶ λέει πώς δὲλος δὲ κόσμος περιοδικὰ θέλει καὶ τίποτις ἀλλο. Ἐσεῖς βλέπω μὲ χαρά μου πώς τέτοιες ρεκλάμες δὲν τὶς καταδέχεστε. Μάλιστα σὰ νὰ δείχνετε κάποιαν ἀνησυχία, σὲ νὰ σᾶς φαίνεται πώς τὸ ἔλληνικὸ τὸ κοινὸ μὲ τὸ παραπάνω δὲ διαβάζει. «Εχετε δίκιο κ' ἔρχουμαι τώρα στὸ δέσποτρο τὸ ρώτημά σας, γιατὶ νὰ μὴ διαβάζῃ τὸ κοινό;

Τὶ ἀπάντηση ἔφοιτο. Δὲ διαβάζει τὸ κοινὸ γιὰ πολλοὺς λόγους. Δὲν εἶναι ἀκόμη μορφωμένο. Δὲν εἶναι προχωρημένο τὸ βιβλιοεμπόριο. Δὲ γράφουται ἀρκετὰ ἔργα τῆς φαντασίας. Δὲν πρόφτασε—δὲν μπόρεσε—τὸ δημόσιο νὰ κάμη σύντροφο τῆς ζωῆς του τὸ περιοδικὸ δὲ τὸ βιβλίο. Κι ὡςτός τὸ βιβλίο ποὺ διαβάζεις τὸ περιοδικὸ τὸν περιοδικὸ τὸ βιβλίο. Κι ὡςτός τὸ βιβλίο ποὺ διαβάζεις τὸ περιοδικὸ τὸν περιοδικὸ τὸ βιβλίο. Κι ὡςτός τὸ βιβλίο ποὺ διαβάζεις τὸ περιοδικὸ τὸν περιοδικὸ τὸ βιβλίο. Κι ὡςτός τὸ βιβλίο ποὺ διαβάζεις τὸ περιοδικὸ τὸν περιοδικὸ τὸ βιβλίο.

Ολοὺς τοὺς λόγους ποὺ σὲς ἀράδιασα, ἵσως λιγάκι σύντομα, ἐλέγε νὰ τοὺς συμμαζώσουμε σ' ἔναν καὶ μόνο. Η ἔθνικὴ γλώσσα δὲν καλιεργήθηκε ὅπως ἔπειτε νὰ καλλιεργηθῇ. Γιὰ τοῦτο δὲ μορφώθηκε τὸ δημόσιο γιὰ τοῦτο δὲν ἐπρόκοψε τὸ βιβλιοεμπόριο· γιὰ τοῦτο δὲ γράφουνται ἀρκετὰ ἔργα τῆς φαντασίας· γιὰ τοῦτο δὲν ἔγινε τὸ βιβλίο δὲ τὸ περιοδικὸ σύντροφος γλυκός τῆς ζωῆς μας· γιὰ τοῦτο διαβάζουμε ἀπὸ τὴν Εβρώπη.

Ἐνuchs δημοπιογράφος μοῦ ἐλέγει μιὰ φορά, πώς ἂν ἀξαφνα δοκίμαζε νὰ βγάλῃ φημερίδα στὴ δημοτική, ζναγνώστες δὲ θάβρισκε. Καθαρτὸ ἀδικο δὲν είχε νὰ τὸ λέγῃ, ἀφοῦ σήμερα μόνο οἱ γραμματισμένοι ἀγοράζουν φημερίδες—στοχαστήτε πώς ἡ μεγαλήτερη κυκλοφορία δὲν ξεπερνᾷ τὶς δεκαπέντε δεκαχτὼ καλιάδες ἀντίτυπα, μίσα σὲ τόσο πληθυσμό, σὲ τόσα μιλιούντα Ρωμιοὺς—κ' οἱ γραμματισμένοι δὲν μπήκανε ἀκόμη στὸ νόμον. Σωστό νὰ μὴν τὸ θρησκευμέ δημως πώς δημοπιογράφος μας δὲν τὸ παρακάνει καὶ λιγάκι. Σὰν πολὺ σκοῦρα τὰ βλέπει τὰ πράματα. Μιὰ δημοτικὴ φημερίδα—δημως δημοπια—μορφώνει δικό του, κκινούριο δημόσιο ποὺ μεγαλώνει κι ἀφτό. «Ενα περιοδικό στὴ δημοτικὴ θὰ κερδίσῃ ζναγνώστες ποὺ γιὰ τὴν άρα δὲν ξεχουνε μήτε βιβλίο μήτε περιοδικό, μήτε φημερίδα νὰ φωτιστούνε, που μήτε τὸ υποφιλάκουνται κιόλας πώς μπορεῖ ἔνας ἀθρωπός καὶ νὰ διαβάσῃ. Νὰ ξέρετε πώς κ' η μόδα ἔχει νὰ πη τὸ λόγο τῆς σὲ τέτοια ζητήματα. Ποιός διαβάζει δημοτική, ἔδω καὶ κάπιτος χρόνια; Καὶ ποιός σήμερα διαβάζει; Φτάνει νὰ γίνῃ ἀρχὴ κι ὅλα γίνονται κατόπι, ἕκει ποὺ μήτε τὰ ὄνειρέβεται κανένας. «Έχουμε κάποια πείρα σ' ἀφτάρες οἱ δημοπιογράφοις. Τὰ βιβλία μας τὰ μιλιράζουμε. Καὶ ίδεα δὲν ἔχει πόσοι τὰ διαβάζουμε· τὸ συμπερατινὸ ἀπὸ τὰ γράμματα ποὺ κι δὲν δικαιούνται τὸν θάβραν· λαβαίνων καὶ γράμματα δημοσία ποὺ μοῦ γρέβουνε νὰ στείλω. Καὶ τοῦτο μοῦ θυμίζει κάτι ποὺ μοῦ εἴπε μιὰ μέρα ἔδω στὴν Εθνικὴ Βιβλιοθήκη ένας ἀπὸ τοὺς βιβλιοθηκάριους ποὺ η δουλειά του εἴται νὰ κρατᾷ σημείωση γιὰ κάθε κώδικα ποὺ ἔβγαινε ἀπὸ τὴν Βιβλιοθήκη. Θὰ ξέρετε πώς τοὺς δανίζουν χωρίς καμιά δυσκολία, κ' ἔνοεῖται τοὺς δανίζουν χάρισμα. Μοῦ ἐλέγει τὸ λοιπό. «Τὸ ἐμπόριο φέτο καλά πηγε· η ζήτηση πόλυνε.» Τὰ ίδια θὰ οᾶς πῶ καὶ γώ· τὸ ἐμπόριο τὸ δικό μου πάσι καλά. Νάγοράζουμε δημως στοῦ Κολλάρου, ἀλλος λόγος.

ΨΥΧΑΡΗΣ

Ξέρω ἀπὸ τὴ μικρή μου πεῖρα πώς απὸ βιβλίουν

καὶ τὸ περιοδικὸν δὲν ἔξιώθησαν ποτὲ τῆς ἐπαρκοῦς προσοχῆς τοῦ ἐλλ. κοινοῦ, πῶς εἰδὲ λαὸς δὲν ὑπῆρξε ποτὲ ἐπαρκῶς ἀναγνώσκων», καὶ πῶς οἱ ἀφερμές τοῦ κακοῦ αύτοῦ—γιατὶ θαρρῶ γιὰ κακὸ πρέπει νὰ τὸ λογαριάζουμε τὸ δὲτι δὲν προσέχουμε ἀρκετά, ἀλλοὶ κακόλους, στὶς βιβλίαις καὶ στὰ περιοδικά, στὴν πνεματικὴ δηλ. παραγωγὴ τοῦ τόπου μας—εἶναι οἱ ἀκόλουθες.

. α) Τὸ σκολειό.

β) Η γλώσσα.

γ) Η ἀφόρητη τοιχουνιά² τοῦ Ρωμιοῦ δταν τοῦ πεῖς πρέπει νὰ πλερώται γιὰ νὰ διαβάζεται.

Στὸ σκολειό, μὲ τὸ ἀντιτεκναδευτικὸ σύστημα ποὺ βασίζεται, ἀντὶ νὰ μᾶς γεννηθεῖ ἡ ἀγάπη, δπως θὰ εἴται καὶ τὸ φυσικό, μῆς γεννιέται ἡ σιχασία στὸ βιβλίο. Μὴ λογαριάζεις τοὺς λόγους ποὺ τελειωνοῦνται τὸ σκολειό, ξακολουθοῦνται νὰ διαβάζ